

ПАМ'ЯТКА

щодо порядку дій у разі виникнення конфлікту інтересів у працівників Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю та його територіальних органів

1. Що таке конфлікт інтересів та які його види?

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» (далі - Закон):

ПОТЕНЦІЙНИЙ КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ - наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи не вчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

РЕАЛЬНИЙ КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ - суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи не вчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Згідно зі ст. 1 Закону **приватний інтерес** - будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

Враховуючи наведені визначення, конфлікт інтересів може існувати у особи в ситуації, коли одночасно наявні такі його складові:

- в особи є приватний інтерес;
- в особи наявні службові повноваження, під час реалізації яких вона може на власний розсуд вчиняти дії, приймати рішення саме з питання, у якому в неї наявний приватний інтерес;
- такі службові повноваження мають дискреційний характер (тобто є такими, коли особа може на власний розсуд обирати з кількох юридично допустимих дій, рішень).

Саме сукупність зазначених факторів дає підстави стверджувати, що приватний інтерес може впливати на об'єктивність та неупередженість під час вчинення особою дій чи прийняття рішення, та свідчити про наявність конфлікту інтересів.

За відсутності принаймні однієї із складових - службових повноважень дискреційного характеру та/або приватного інтересу - конфлікт інтересів не виникає.

2. Дії особи у разі існування сумнівів щодо наявності конфлікту інтересів

Крок 1 – визначити, чи поширюються вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів на особу;

Крок 2 – визначити, чи є у особи приватний інтерес у певній ситуації;

Крок 3 – визначити, чи може особа приймати рішення, вчиняти дії з питання, у якому у неї наявний приватний інтерес;

Крок 4 – визначити, чи є повноваження особи дискреційними.

Вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (у розумінні Закону) поширюються на осіб, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону.

Національним агентством з питань запобігання корупції (далі - Національне агентство) розроблено тест на виявлення конфлікту інтересів, який розміщений на офіційному вебпорталі НАЗК за посиланням: <https://nazk.gov.ua/uk/test-na-vyyavlennya-konfliktu-interesiv/>.

У разі існування сумнівів щодо конфлікту інтересів, особа має право звернутися до Національного агентства за отриманням роз'яснення (ст. 28 Закону)

3. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

Особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону, зобов'язані:

1) вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;

2) повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі - Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно;

3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів;

4) вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Заходи зовнішнього та самотійного врегулювання конфлікту інтересів

Заходи зовнішнього та самотійного врегулювання конфлікту інтересів передбачені вимогами статті 29 Закону.

Зовнішнє врегулювання конфлікту інтересів здійснюється шляхом:

1) усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів;

2) застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень;

3) обмеження доступу особи до певної інформації;

4) перегляду обсягу службових повноважень;

5) переведення особи на іншу посаду;

6) звільнення особи.

Особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, у яких наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів, можуть самотійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів безпосередньому керівнику або керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади.

Позбавлення приватного інтересу має виключати будь-яку можливість його приховування.

Одним із заходів врегулювання конфлікту інтересів є **здійснення повноважень під зовнішнім контролем (ст. 33 Закону)**

Службові повноваження здійснюються особою під зовнішнім контролем у разі, якщо усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів, обмеження її доступу до інформації чи перегляд її повноважень є неможливим та відсутні підстави для її переведення на іншу посаду або звільнення.

Зовнішній контроль здійснюється в таких формах:

1) перевірка працівником, визначеним керівником органу, підприємства, установи, організації, стану та результатів виконання особою завдання, вчинення нею дій, змісту рішень чи проектів рішень, що приймаються або розробляються особою або відповідним колегіальним органом з питань, пов'язаних із предметом конфлікту інтересів; 2) виконання особою завдання, вчинення нею дій, розгляд справ, підготовка та прийняття нею рішень у присутності визначеного керівником органу працівника; 3) участь уповноваженої особи

Національного агентства в роботі колегіального органу в статусі спостерігача без права голосу.

Кожен із заходів врегулювання конфлікту інтересів має свою специфіку та обирається в залежності від конкретних умов та обставин.

4. Відповідальність за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

Дисциплінарна відповідальність

передбачена за:

- неповідомлення особою безпосереднього керівника про наявність у неї потенційного конфлікту інтересів;
- невжиття керівником заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів у підлеглого.

Адміністративна відповідальність

Відповідно до статті 172⁷ Кодексу України про адміністративні правопорушення неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів -

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів -

тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від чотирьохсот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції".

Кримінальна відповідальність

В окремих випадках вчинення дій та/або прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів може містити ознаки складу одного з корупційних кримінальних правопорушень (перелік яких наведено у примітці до ст. 45 КК).

ПОСИЛАННЯ:

Методичні рекомендації Національного агентства (станом 03.02.2025) «Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції»

<https://wiki.nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wp-content/uploads/Categories/00/a7/00a7436f958b8a030a42c403bcc53b2708767ea9fe094fb1c9e7e99214c76937310259413.pdf>

Онлайнкурс «Зрозуміло про конфлікт інтересів» (на освітній платформі study.nazk) <https://study.nazk.gov.ua/kursi/courses/zrozumilo-pro-konflikt-interesiv/>

Онлайнкурс «Спільна робота близьких осіб» <https://study.nazk.gov.ua/kursi/courses/spilna-robota-blvzkyh-osib/>

Тест на виявлення конфлікту інтересів <https://nazk.gov.ua/uk/test-na-vyyavlennya-konfliktu-interesiv/>

Тест на врегулювання конфлікту інтересів <https://nazk.gov.ua/uk/test-na-vregulyuvannya-konfliktu-interesiv/>

Тест для керівника із визначення найбільш оптимального заходу зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів у підлеглих <https://nazk.gov.ua/uk/test-na-vregulyuvannya-konfliktu-interesiv-dlya-kerivnyka/>